

УКРАЇНА

(19) UA (11) 49969 (13) C2

(51) 6 G09B19/06

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІОПИС
ДО ПАТЕНТУ НА ВИНАХІД

(54) СПОСІБ НАВЧАННЯ МОВАМ І СПОСІБ ФОРМУВАННЯ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ

1

(21) 2000031555
(22) 19 07 1999
(24) 15 10 2002
(86) PCT/RU99/00240, 19 07 1999
(31) 98113802
(32) 21 07 1998
(33) RU
(31) 98113844
(32) 21 07 1998
(33) RU
(31) 98113845
(32) 21 07 1998
(33) RU
(31) 98113847
(32) 21 07 1998
(33) RU
(46) 15 10 2002, Бюл. № 10, 2002 р
(72) Зотова Тетяна Володимирівна, RU
(73) Зотова Тетяна Володимирівна, RU
(56) DE 2546974 A1 28 04 1977
GB 2209862 A 24 05 1989
RU 2110846 C1 10 05 1998
RU 2060559 C1 20 05 1996
RU 2019870 C1 15 09 1994
(57) 1 Спосіб навчання мовам і оцінки знань тих, кого навчають, що включає здійснення усних роз'яснень тим, хто навчає, демонстрацію і/або письмове відтворення забарвлених демонстраційних засобів, що містять елементи у вигляді фону засобу і зображених на ньому букв і/або слів, і/або їх частин, і/або словосполучень, і/або речень, і/або їх членів, і/або пояснень, і/або розділових знаків, і/або цифр, і/або пояснювальних знаків, виконання ними, хто навчається, записів і самостійних робіт, усне опитування тих, кого навчають, і/або перевірка правильності виконання ними самостійних робіт, який відрізняється тим, що основну масу елементів демонструють і/або пишуть одним кольором, елементи, що виділяються, - іншим кольором, а нові для тих, кого навчають, - третім, ведення записів і виконання самостійних робіт ті, кого навчають, виконують в двох різних зошитах, а перевірку правильності виконання самостійних робіт здійснює під час заняття один або декілька асистентів того, хто навчає, а при усному опитуванні опитувані використовують для відповіді умовні жести і/або міміку, і/або рухи тіла

2

2 Спосіб за п. 1, який відрізняється тим, що основну масу елементів демонструють і/або пишуть синім і/або чорним кольором, елементи, що виділяються, - зеленим, а нові для тих, кого навчають, - червоним
3 Спосіб за пп. 1-2, який відрізняється тим, що інформацію про теперішній час демонструють і/або пишуть зеленим кольором, про минулий - жовтим, а про майбутній - блакитним
4 Спосіб за пп. 1-3, який відрізняється тим, що при перевірці письмових самостійних робіт асистент відмічає абзац або рядок, в яких допущена помилка, а після повернення асистентом зошита той, кого навчають, самостійно знаходить, виправляє помилку, пише слово правильно, при цьому асистент робить відмітки, а той, кого навчають, виправляє помилки червоним кольором, пише правильно слово, в якому була допущена помилка, і обводить його контуром червоного кольору
5 Спосіб за п. 1, який відрізняється тим, що при використанні опитуваними для відповіді умовних жестів і/або міміки, і/або рухів тіла їх очі закриті
6 Спосіб за пп. 1-4, який відрізняється тим, що протягом одного заняття ті, кого навчають, виконують декілька самостійних робіт, при цьому заняття триває безперервно протягом 2,5-5 астрономічних годин
7 Спосіб формування словникового запасу тих, кого навчають, при їх навчанні мовам, що включає використання ними демонстраційних засобів у вигляді словників, який відрізняється тим, що додатково той, хто навчає, формує комплект коротких орфографічних словників, а ті, кого навчають, поза заняттями знайомляться зі змістом одного або декількох коротких словників, читають слова вголос, промовляючи кожний звук відповідно написанню, і/або роблять аудіозапис власного промовляння, на заняттях ті, кого навчають, пишуть слова, з якими вони заздалегідь ознайомилися, обговорюють їх вимову і/або написання, і/або склад, і/або граматичні характеристики, і/або смислове значення, і/або приклади утворення з них інших частин мови, і/або помилки, що допускаються в них, і/або складають з ними словосполучення, і/або речення, після чого знову знайомляться зі змістом цих же коротких словників поза заняттями
8 Спосіб за п. 7, який відрізняється тим, що ко-

(13) C2

(11) 49969

(19) UA

роткий словник містить слова на одне граматичне правило або слова, що є однією частиною мови, або слова з помилками, що допускаються в них, або слова, що починаються на одну букву

9 Спосіб за пп 7-8, який **відрізняється** тим, що слова в коротких словниках розташовані в стовпчик

10 Спосіб за пп 7-9, який **відрізняється** тим, що ті, кого навчають, читають слова з короткого словника вголос і при написанні диктують їх собі вголос з вимовою, відповідною їх написанню, або пишуть під власний аудіозапис

11 Спосіб за пп 7-10, який **відрізняється** тим, що на заняттях ті, кого навчають, промовляють слова або використовують власний аудіозапис під кон-

тролем вчителя

12 Спосіб за пп 7-11, який **відрізняється** тим, що при повторних ознайомленнях поза заняттями зі змістом тих коротких словників, з якими працювали на заняттях, ті, кого навчають, додатково знайомляться з відомостями про знайомі слова, що містяться в орфографічних і/або орфоепічних, і/або етимологічних, і/або тлумачних, і/або філософських словниках

13 Спосіб за пп 7-12, який **відрізняється** тим, що заняття проводяться курсами протягом 6-20 днів щодня при безперервній тривалості одного заняття 2,5-5 астрономічних годин, причому робота з короткими словниками на кожному занятті проводиться в 1-10 етапів тривалістю 1-15 хвилин

Група винаходів відноситься до легкої промисловості, до демонстраційних засобів і призначена для використання при навчанні мовам

Відомий спосіб навчання мовам, що включає використання забарвлених демонстраційних засобів із застосуванням забарвленого фону або виконаних в кольорі слів або їх частин (Патент ФРН № 2546974, кл G09B1/00, 1977)(1)

Даний відомий спосіб сприяє формуванню словникового запасу тих, кого навчають

Прийоми, описані в Патенті Великобританії № 2209862, кл G 09B 1/00, 1989, (2), також формують словниковий запас тих, кого навчають, при навчанні мовам

Для навчання мовам використовують й інші демонстраційні засоби, наприклад, зображення рухомих елементів (Патент РФ №2110846, G09B17/00, 1998) (3) При використанні даних відомих демонстраційних засобів формується словниковий запас тих, кого навчають

Відомий спосіб навчання мовам, що передбачає оцінку знань групи тих, кого навчають, за результатами їх опитування, що включає використання демонстраційних засобів (Патент РФ № 2060559, G09B3/00, 1996) (4)

Однак в даному відомому способі опитування тих, кого навчають, виконують з використанням спеціального пристрою для контролю знань При цьому крім того, що необхідні матеріальні кошти для придбання такого пристрою, потрібно відмітити його низьку продуктивність, оскільки опитування за допомогою такого пристрою ведеться індивідуально для кожного опитуваного Миттєве опитування великої аудиторії за допомогою такого засобу неможливе

Відомий спосіб навчання мовам, що включає здійснення усних роз'яснень тим, хто навчає, ведення записів тими, кого навчають, виконання ними самостійних письмових робіт і перевірку правильності їх виконання (Патент РФ № 2019870, C09B 7/02, 1990) (5)

Участь в заняттях забезпечує формування словникового запасу тих, кого навчають

Згідно з даним відомим способом перевірка письмових робіт тих, кого навчають, здійснюється за допомогою спеціального технічного засобу

Однак така перевірка вимагає оснащення аудиторії обладнанням, що дорого коштує Крім того, якщо в процесі перевірки бере участь сам той, кого навчають, то при цьому він вимушений перемикати свою свідомість на роботу пристрою, що використовується для перевірки, а той, хто навчає, на час перевірки перериває роз'яснення Наслідком переривчастості учебного процесу стає різке зниження ефективності запам'ятовування тими, кого навчають, нового матеріалу А оскільки звичайно заняття триває всього лише 1 - 2 академічних години з перервою, та до того ж уривається машинним контролем правильності виконання самостійних письмових робіт, механізми пам'яті мобілізуються лише частково, що негативно позначається на швидкості і якості засвоєння тими, кого навчають, нового учебного матеріалу

Не сприяє підвищенню ефективності засвоєння матеріалу і прийом машинної перевірки письмових робіт не під час занять, а поза заняттями, оскільки інтервал часу між поясненнями того, хто навчає, і аналізом результатів перевірки письмових робіт ще більше збільшується, а ефективність запам'ятовування ще більше знижується

Звичайно в шкільній практиці за 1 - 2 академічні години той, хто навчає, встигає викласти лише обмежений обсяг інформації, вимушено виділяє значну частину і без того короткого заняття на виконання тими, кого навчають, самостійних письмових робіт, з результатами перевірки яких ті, кого навчають, мають можливість ознайомитися в кращому випадку на наступному занятті Досвід загальноосвітніх шкіл показує, що 90% перевірених поза заняттями контрольних або самостійних робіт ті, кого навчають, отримують лише через 7 - 14 днів після їх виконання, що залежить, зокрема, від інтервалу часу між заняттями Не отримавши швидкого результату оцінки своєї самостійної роботи, той, кого навчають, забуває про хід думок, послідовність виконання завдання, про правила, застосовані ним при виконанні самостійної роботи, втрачає інтерес до навчання Додаткові інтервали між виконанням самостійної роботи і отриманням оцінки з визначенням правильності виконання завдання негативно впливають на процес засвоєння матеріалу У такому режимі роботи використову-

ють тільки короткочасну пам'ять тих, кого навчають, не переводячи отримані знання, навички і уміння в довготривалу пам'ять, що різко знижує ефективність навчання

Крім того, у вказаних відомих способах відсутні відомості про послідовність прийомів по засвоєнню нових слів, що поповнюють словниковий запас, а також відсутні відомості про послідовність прийомів, що застосовуються під час занять і поза заняттями

Розкриття винаходу

Заявлений спосіб навчання мовам і оцінки знань тих, кого навчають, полягає в здійсненні усних роз'яснень тим, хто навчає. При цьому той, хто навчає, демонструє забарвлені демонстраційні засоби або відтворює їх в кольорі письмово, наприклад, на аудиторній дошці. Такі демонстраційні засоби містять елементи у вигляді фону засобу і зображених на ньому букв, і/або слів, і/або їх частин, і/або словосполучень, і/або роз'яснень, і/або розділових знаків, і/або цифр, і/або пояснювальних знаків. Ті, кого навчають, під час занять відтворюють демонстраційні засоби, що демонструються ним, причому відтворюють і копії їх елементів, а також ведуть записи відповідно до усних пояснень вчителя або виконують самостійні роботи. Пояснення, які дає той, хто навчає, і демонстрація забарвлених засобів чергуються з усним опитуванням і перевіркою правильності виконання самостійних робіт.

Відмітною особливістю способу навчання мовам і оцінки знань тих, кого навчають, що заявляється, є те, що основну масу елементів на демонстраційних засобах той, хто навчає, демонструє або пише, а ті, кого навчають, відтворюють в одному кольорі, виділяючи потрібні елементи іншим кольором, а нові для тих, кого навчають, елементи - третім кольором. Ті, кого навчають, відтворюють демонстраційні засоби в кольорі і записи роз'яснень того, хто навчає, в одних зошитах, а самостійні роботи - в інших. Для перевірки правильності виконання самостійних робіт на занятті присутні один або декілька асистентів того, хто навчає. Під час перевірки ними самостійних робіт учбовий процес не припиняється той, хто навчає, продовжує робити роз'яснення і демонстрацію забарвлених демонстраційних засобів, а ті, кого навчають, продовжують вести записи. Асистент, виявивши помилку в самостійній роботі, відмічає червоним кольором абзац або рядок, в якому вона є, а після повернення зошита той, кого навчають, самостійно знаходить помилку, виправляє її червоним кольором, виписує правильно слово, в якому була допущена помилка, і обводить це слово контуром червоного кольору.

Доцільно, щоб основна маса елементів на демонстраційних засобах і при їх відтворенні була синього або чорного кольору, елементи, що виділяються - зеленого, а нові для тих, хто навчаються - червоного.

Рекомендується також інформацію про теперішній час демонструвати і/або писати зеленим кольором, про минулий - жовтим, а про майбутній - блакитним. Протягом однієї години ті, кого навчають, можуть виконувати декілька самостійних робіт, при цьому заняття триває безперервно протя-

гом 2,5 - 5 астрономічних годин.

При усному опитуванні той, хто навчає, заздалегідь домовляється з учнями про умовні жести, міміку, рухи тіла, які означають певну відповідь на поставлене питання, і при опитуванні ті, кого навчають, відповідають на питання того, хто навчає, одночасно, закривши очі і передаючи відповідь жестом, мімікою або рухом тіла.

Заявлений спосіб формування словникового запасу тих, кого навчають, при їх навчанні мовам включає використання демонстраційних засобів у вигляді словників.

Відмітною особливістю заявленого способу формування словникового запасу тих, кого навчають, є те, що додатково той, хто навчає, формує комплект коротких орфографічних словників, а ті, кого навчають, заздалегідь поза заняттями знайомляться зі змістом одного або декількох коротких словників, читають слова вголос, промовляючи кожний звук відповідно написанню, і/або роблять аудіозапис власного промовляння. Під час занять ті, кого навчають, пишуть слова, з якими вони заздалегідь ознайомилися, обговорюють їх вимову і/або написання, і/або склад, і/або граматичні характеристики, і/або смислове значення, і/або приклади утворення з них інших частин мови, і/або помилки, що допускаються в них, і/або складають з ними словосполучення, і/або речення. Після занять ті, кого навчають, знову знайомляться зі змістом цих же коротких словників поза заняттями.

У коротких словниках містяться слова на одне граматичне правило, або слова, що є однією частиною мови, або слова з помилками, що допускаються в них, або слова, що починаються на одну букву.

Доцільно розташовувати слова в коротких словниках в стовпчик.

Ті, кого навчають, читають слова з короткого словника вголос, при написанні диктують їх собі вголос з вимовою, відповідно їх написанню, або пишуть їх під власний аудіозапис.

Промовляння при написанні слів і використання аудіозапису повинні здійснюватися під контролем того, хто навчає.

При повторних ознайомленнях поза заняттями зі змістом тих коротких словників, з якими ті, кого навчають, працювали на заняттях, рекомендується, щоб ті, кого навчають, додатково знайомилися з відомостями про знайомі слова, що містяться в орфографічних, і/або орфоепічних, і/або етимологічних, і/або тлумачних, і/або філософських словниках.

Рекомендується заняття проводити курсами протягом 6 - 20 днів щодня при безперервній тривалості одного заняття 2,5 - 5 астрономічних годин. Роботу з короткими словниками на кожному занятті рекомендується проводити в 1 - 10 етапів тривалістю в 1 - 15 хвилин.

Технічним результатом, що досягається при реалізації цієї групи винаходів, є прискорений процес навчання, ефективність засвоєння нової інформації, швидкість контролю за засвоєнням, оперативне багаторазове виправлення помилок, допущених кожним тим, кого навчають, протягом одного заняття, забезпечення можливості навчання великої групи при оперативному контролі за-

своєння тими, кого навчають, нового матеріалу, мобілізація зорової і асоціативної пам'яті тих, кого навчають

Заявлений спосіб навчання мовам і оцінки знань тих, кого навчають, дозволяє інтенсифікувати учбовий процес за рахунок мобілізації зорової пам'яті тих, кого навчають, при роботі з демонстраційними засобами, забарвленими в три кольори, які несуть суворо певну інформацію

Багаторічною власною практикою встановлено, що одні і ті ж слова, тексти, подані чорним кольором, залишають в пам'яті менш виражений слід, ніж ті ж слова і тексти, забарвлені для тих, кого навчають, в певні кольори, доцільність поєднання яких встановлена власними спостереженнями і перевірена тривалою практикою

Присутність асистентів дозволяє, не перериваючи учбовий процес, оперативно виявляти і виправляти допущені помилки. Велика кількість асистентів дозволяє швидко проводити оцінку засвоєння аудиторією і оперативно отримувати інформацію для кожного індивідуального того, кого навчають, про правильність виконання ним самостійної роботи

Усне опитування з використанням жестів, і/або міміки, і/або рухів тіла при відповідях тих, кого навчають, дозволяє швидко проводити оцінку засвоєння знань в аудиторії будь-якої чисельності

Власні спостереження показали, що швидко перевірка безпосередньо після виконання самостійної роботи мобілізує механізми як короточасної, так і довготривалої пам'яті і значно підвищує ефективність засвоєння нового матеріалу. Присутність на занятті одного або декількох асистентів, які оперативно перевіряють самостійні роботи тих, кого навчають, без переривання пояснень вчителя і ведення записів тими, кого навчають, сприяє надійному засвоєнню правильного написання. Червоний копір, що використовується асистентом і тим, кого навчають, мобілізує зорову і асоціативну пам'ять, що також позитивно позначається на результатах засвоєння матеріалу, що викладається тим, хто навчає

Участь в заняттях відразу декількох асистентів значно підвищує продуктивність процесу навчання, дозволяє значно розширити аудиторію тих, кого навчають

Заявлений спосіб формування словникового запасу забезпечує ефективне засвоєння правильного написання слів, їх смислового значення, їх вживання в мовленні і на письмі

Прийом сам о диктування з вимовою, що відповідає написанню, зводить до мінімуму помилки, мобілізує слухову пам'ять, інтенсифікує процес формування словникового запасу

Щоденне проведення занять курсами, з великою тривалістю кожного, ефективно впливає на процес засвоєння знань тими, кого навчають

Для ілюстрації винаходу на прикладі навчання російській мові приведені креслення

На фіг 1 представлений демонстраційний засіб, що використовується при вивченні прикметника

На фіг 2 - демонстраційний засіб, що використовується при вивченні ступенів порівняння прикметників

На фіг 3 - демонстраційний засіб, що використовується при вивченні дієприкметника

На фіг 4 - демонстраційний засіб, що використовується при вивченні активних і пасивних дієприкметників теперішнього часу і минулого часу

На фіг 5 - демонстраційний засіб, що використовується при вивченні дієприслівника

На фіг 6 - демонстраційний засіб, що використовується при вивченні числівника

На фіг 7 - демонстраційний засіб, що використовується при вивченні прислівника

На фіг 8 - демонстраційний засіб, що використовується при вивченні займенника

На фіг 9 - демонстраційний засіб, що використовується при вивченні часток

На фіг 10 - демонстраційний засіб, що використовується при вивченні правил написання, що викликають труднощі у тих, кого навчають

На фіг 11 - демонстраційний засіб, що використовується при вивченні сполучника

На фіг 12 - демонстраційний засіб, що використовується при вивченні вставних слів і речень

Кращі варіанти здійснення групи винаходів

Приклад 1 При ознайомленні тих російськомовних, кого навчають, з новою темою при вивченні ними російської мови назва цієї теми, нові терміни, правила правопису і т.п. педагог демонстрував в червоному кольорі на демонстраційних засобах і аудиторній дошці. У робочих зошитах ті, кого навчають, записували ці відомості також червоним кольором. У результаті було відмічено прискорення засвоєння учнями нових понять, нових тем, нових правил. Ефект мав місце при навчанні російської мови тих іноземних, кого навчають, (див, наприклад, фіг 10, де частка «не» і слова «полю» виконують червоним кольором)

Приклад 2 При навчанні тих російськомовних, кого навчають, англійській мові педагог використовував умовні пояснювальні знаки підкреслення ризикою зеленого кольору закінчень «s», «es» в іменниках у множині. При цьому самі іменники педагог демонстрував, а учні писали, синім або чорним кольором, а закінчення «s», «es» - червоним кольором і підкреслювали їх ризикою зеленого кольору. У результаті червоний копір давав учням сигнал «Запам'ятай!», а зелений копір давав сигнал «Зверни увагу!». Було відмічено помітне підвищення ефективності засвоєння тими, кого навчають, даного нового матеріалу

Приклад 3 Роз'яснюючи часи дієслів, педагог продемонстрував тим, кого навчають, зелену кімнатну рослину і загострив їх увагу на тому, що зараз, в даний момент, в цей час рослина забарвлена в зелений копір. Згодом листя рослини пожовтіє, загине. Воно стане листям в минулому. Таке роз'яснення викликало у тих, кого навчають, стійку асоціацію елементи, що демонструються в зеленому кольорі, дають інформацію про теперішній час, в жовтому - про минулий. Далі педагог нагадав тим, кого навчають, відомі образні поняття «блакитна (заповітна) мрія», «синій птах» і пояснив, що у багатьох народів світу блакитний копір асоціюється з майбутнім. У свідомості учнів міцно закріпилося поняття того, що інформація, що передається їм вчителем блакитним кольором, є інформацією про майбутній час. Навіть першокла-

сники, які згідно з шкільною програмою не володіли поняттями «час», «дієслово», легко засвоїли прийом передачі інформації в кольорі, безпомилково застосовували його на практиці. Легко засвоїли цей прийом і іноземці, що вивчали російську мову, (див., наприклад, фіг 4, де інформаційний матеріал представлений на демонстраційному стенді, на забарвленому фоні верхні пелюстки мають бути забарвлені в зелений колір, а нижні - в жовтий).

Приклад 4 При вивченні правил передачі на письмі прямої мови був використаний прийом написання на папері тексту синім (або чорним) кольором і виділення червоним кольором лапок, великої букви після розкритих лапок, ком, тире, двокрапки. При написанні на аудиторній дошці замість синього або чорного кольору вчитель використовував білу крейду на чорному фоні дошки. Зазначено, що ефективність засвоєння цього нового матеріалу учнями, які користувалися кольором, була на 25 - 30% вище за ефективність засвоєння даного нового учбового матеріалу тими учнями, яким весь матеріал був викладений одним кольором або тільки білим на дошці, або тільки в синім в вигляді записів.

Приклад 5 Групу тих, кого навчають, з 20 чоловік, які вивчали російську мову, розділили на дві підгрупи по 10 чоловік кожна. При вивченні складу слова обидві групи використовували однакові пояснюючі знаки виділення префікса рискою, розташованою над словом, виділення межі префікса і кореня короткою вертикальною лінією (горизонтальна Г-подібна лінія). Під коренем слова розташовували дугоподібну лінію, над суфіксом - ламану лінію з двох елементів, сполучених під кутом, направленим вгору. Закінчення обводили лініями з чотирьох сторін, що замикаються в прямокутник (як, наприклад, на фіг 1). Основу слова підкреслювали прямою лінією з перпендикулярними зламами на місці початку і закінчення основи.

Наприклад: написаніє, перемещеніє, подосиновіє. □

При цьому всі ті, кого навчають, писали слова синім або чорним кольором, але ті, кого навчають, першої (контрольної) групи зображали синім або чорним кольором і пояснюючі знаки, в той час як учні другої групи зображали пояснюючі знаки зеленим кольором, "що закликає" "Зверни увагу!" У результаті учні другої групи засвоїли даний новий учбовий матеріал значно швидше, легко оперували умовними знаками на практиці, легше і швидше учнів першої групи виділяли префікси, корені, суфікси і основи слів.

Приклад 5 На прикладі 32 груп учнів, до складу яких входили одночасно учні 1-х класів і абітурієнти вузів, програму середньої школи учням викладали, а вони її засвоїли протягом двох тижнів щоденних занять по 2,5 - 5 астрономічних годин кожне без перерв. У групах по 2 - 10 чоловік працював один асистент, в групах по 10 - 20 чоловік - 2 асистенти, в групах по 20 - 30 чоловік працювали 3 асистенти. Самостійні роботи, виконані під час заняття, передавали асистентам, які, перевіряючи їх, не виправляли помилки, а лише позначали відміткою червоного кольору той рядок або той абзац, в якому допущена помилка. Отримавши зо-

шит з перевіреною самостійною роботою, кожний учень самостійно знаходив і виправляв допущену ним помилку, виписуючи слово з допущеною помилкою правильно, і обводив слово рамкою червоного кольору. Такий кольоровий образ правильно написаного слова надовго фіксувався в пам'яті учня і, як правило, він більше не повторював даної помилки. Примітно, що учні легко працювали тривалий час без перерви, випадки висповлювання прохань тимчасово вийти з класу були лише одиничними. Після завершення курсу занять учні, незалежно від віку, демонстрували істотне підвищення грамотності, легко знаходили помилки, допущені іншими учнями.

Приклад 6 Після пояснення учням правил написання слів «пів» і «напів» в російській мові вчитель домовляється з учнями, що жест у вигляді стислого кулака означає «разом», а виставлений вказівний палець означає «через дефіс». Школярам закривають очі. Той, хто навчає, вимовляє «Пів-Європи». Правильною є відповідь тих школярів, які виставили вказівний палець. Очі учнів закриті, що не дозволяє «зчитувати» відповідь у сильного учня. У таблиці 1 приведені питання про правопис слів і правильні відповіді домовленими жестами.

Таблиця 1

Перевірка знання правила написання слів «пів» і «напів» в сполученні з іменниками

№	Питання	Правильна відповідь
1	Пів-Азі	в п
2	Пів-аркуша	в п
3	Півсторінки	К
4	Півчайника	К
5	Пів-апельсина	в п
6	Півземлі	К
7	Пів-Америци	в п
8	Півсерветки	К
9	Пів-кавуна	в п
10	Піврубля	К
11	Півкниги	К
12	Півдня	К
13	Пів-лимона	в п
14	Напівтемрява	К
15	Напівфабрикат	К

в п - вказівний палець («через дефіс») к - стислий кулак («разом»)

Приклад 7 Учням пояснюють випадки написання в російській мові слів з великої букви. Домовляються, що жест рукою з вказівним пальцем, направленим вгору, означає «з великої букви», а жест рукою з вказівним пальцем, направленим вниз, означає «з малої букви». Вчитель вимовляє «росіянин». Правильно відповіли ті учні, які направили вказівний палець вниз. Очі у опитуваних закриті.

У таблиці 2 приведені результати опитування знання даного правила.

Таблиця 2

Перевірка знання правила написання слів з великої або малої букви

№	Питання	Правильна відповідь
1	Москва	↑
2	москвич	↓
3	революція	↓
4	МГУ	↑
5	Рано вранці задзвонив будильник	↑↓↓↓
6	фірма «Зоря»	↓↑
7	сестра Маша	↓↑
8	Чахлик Невмирущий	↑↑
9	Валерія Іванівна	↑↑
10	Олександр Сергійович Пушкін	↑↑↑

↑ - вказівний палець вгору (велика буква)

↓ - вказівний палець вниз (мала буква)

Приклад 8 У таблиці 3 приведені результати перевірки знання частин світу. Вчитель називає міста і просить назвати їх розташування відносно Москви по краях світу. Правильні жести: північ - вказівний палець вгору, південь - вказівний палець вниз, схід - вказівний палець управо, захід - вказівний палець уліво, північний схід - вказівний палець управо-вверх-навскоси, північний захід - вказівний палець вверху-управо-навскоси, південний схід - вказівний палець вниз-управо-навскоси, південний захід - вказівний палець вниз-уліво-навскоси. Очі у опитуваних закриті.

Таблиця 3

Перевірка знання сторін світу

№	Місто відносно Москви	Правильна відповідь
1	Санкт-Петербург	↑
2	Краснодар	↘
3	Тула	↓
4	Київ	↙
5	Астрахань	↘
6	Архангельськ	↑
7	Єкатеринбург	→
8	Лондон	←

↑ - північ, ↓ - південь, → - схід, ← - захід, ↗ - північний схід, ↖ - північний захід, ↘ - південний схід, ↙ - південний захід

Приклад 9 Після пояснення правила написання в російській мові слів разом і окремо вчитель домовляється, що оплеск означає «разом», а розведені в сторони руки «окремо». У таблиці 4 приведені результати опитування.

Таблиця 4

Перевірка знання правила написання слів разом або окремо

№	Питання	Правильна відповідь
---	---------	---------------------

1	Південний схід	↔
2	Худо-бідно	↔
3	Півдня	○
4	Сіро-зелений	↔
5	Бідолиций	○
6	Гучномовець	○

↔ - Розведені руки («окремо»)

○ - Оплеск - («разом»)

Приклад 10 У групу школярів, що займаються прискореним вивченням російської мови (повна шкільна програма за два тижні), входили учні від тих, які закінчили 1-й клас, до учнів, які закінчили 9-й клас, причому група була укомплектована тими дітьми, у яких предмет під час навчання викликав постійні труднощі. Напередодні першого заняття вчитель роздав учням однакові маленькі словнички, кожний з яких містив 70 слів, що починаються на букву «А». Вдома учні прочитали слова з словничка вголос, промовили кожне слово, чітко вимовляючи його по звуках, як воно пишеться, зробивши аудіозапис власного промовляння. Наступного дня на занятті учні по черзі промовляли слово, як воно пишеться. Наприклад, слово «акація» російською мовою вимовляється «акацяя», пишеться і, відповідно, промовляється «акация». При неправильному промовлянні вчитель виправляв помилку. Потім учні писали слова під самодиктант або під власний аудіозапис, самостійно виявляли неправильне промовляння або помилки в аудіозапису. При виявленні помилок учнями вчитель звертав увагу на наявність помилки. Учні мобілізувалися і знаходили помилку.

Приклад 11 Після роботи зі словничками в класі учні працювали вдома з етимологічними словниками (дізнавалися про походження знайомих слів), орфографічними словниками (отримували відомості про правильну постановку наголосу в слові), тлумачними словниками (переконувалися в правильності свого розуміння смислового значення знайомого слова або дізнавалися про нові для них смислові значення), при необхідності знайомилися з інформацією про слово, що є в філософському словнику.

Приклад 12 Групу школярів з 10 чоловік розділили на 2 рівні підгрупи. Учні в першій групі при написанні слів не промовляли їх вголос, а школярі другої підгрупи промовляли слова, як вони пишуться, або користувалися власними аудіозаписами. Після завершення двотижневого курсу вчитель продиктував учням обох груп 50 з 1000 вивчених на заняттях слів. Школярі з першої підгрупи зробили в цілому 24 помилки. У другій підгрупі ні в одному з продиктованих слів жодним з учнів не було допущено помилок.

Приклад 13 При порівнянні словникового запасу групи, що пройшла двотижневий курс занять з російської мови способом згідно з винаходом, з класом ровесників, що не проходили даного курсу, було виявлено, що учні першої групи вільно оперують словами з коротких словничків, в той час як їх ровесники, що не навчалися на прискорених курсах, не володіли смисловим значенням 20% цих слів, допускали помилки при їх написанні (в середньому 27% слів писали з тими або іншими

НЕ слитно (с существительными) раздельно

Человек и счастье

*НЕ правда, а ЛОЖЬ

*Неправда (ложь)

